

ԵՀՈՎԱՅԻ ՎԿԱՆԵՐ

«Բարի մարդը իր սրտի բարի
գանձերից բարին է բխեցնում, իսկ
չար մարդը՝ չարն է բխեցնում,
որովհետև սրտի անկյունիկից է,
որ խօսում է նրա բերանը»:
(Ղուկաս Զ. 45)

ԱՄՆ-ի Փենսիլվանիա նահանգի շտաբ օգնությունը մեքենայի արկածից վիրավորուած մի 22 տարեկան երիտասարդի արագօրէն հիւանդանոց է հասցնում: Թէեւ վիրաւորը շտապ պետք ունի արեան ներարկման, նա յամառօրէն մերժում է ներարկումը, որովհետեւ նա մի «Նեոլաի վկայ» է: Մի քանի րոպէից նա ջղաճգութիւններով հոգեվարքի մէջ է մտնում եւ մահանում:

Ովքե՞ր են Նեոլաի վկաները, որ գերադասում են մեռնիլ, քան արիւն ներարկել: Զեն տօնում Քրիստոսի ծնունդը եւ երկրային դրախտին են սպասում:

Ծագումը.-- Նեոլաի վկաների հիմնադիրն է Չարլզ Թէյզ Բասըլը: Նա ծնուել է 1852թ. ԱՄՆի Փենսիլվանիա նահանգի Փիտսբըրգ քաղաքում: Չարլզի ծնողները բարեկեցիկ դասակարգի Շոտլանդացի-Իրլանդացի խառնուրդ էին եւ հաւատքով պատկանում էին Ներիցական եկեղեցուն: Փոքրիկ Չարլզը իր կրթութիւնը ստանում է մինչեւ տարրական 7րդ դասարանը եւ ապա իր հօր հետ սկսում է գործել մի հագուստեղէնի վաճառատան մէջ: Ներիցատան եկեղեցու որոշ վարդապետութիւնից դժգոհ մնալով նա շուտով միանում է Ժողովական եկեղեցուն: Չարլզի պատանեկութեան շրջանը եղել է շատ փոթորկոտ: Չարլզը յանախ դժոխային վախերով շրջապատուած, գիշեր ու ցերեկ տառապում էր ոգիների

հետապնդումից: Այս պարագան հոգեբանական լուրջ հիւանդութիւնների շարքին նանաչւում է որպէս մտային խելագարութիւն: Շատ չանցած Բասըլի դժգոհութիւնը սկսում է նաեւ ժողովական եկեղեցում: Նա շատ վրդովուած է զգում նախասահմանութեան եւ յաւիտեական դատապարտութեան վարդապետութիւնից: 1870թ. Բասըլը միանում է Շաքաքական-Գալստական եկեղեցուն եւ մասնակցում է Աստուածաշունչ մատեանի ուսումնասիրութիւններին: Չարլզը մեծ եռանդով սկսում է Սուրբ Գրքի սերտողութիւնը՝ հակառակ իր 7րդ դասարանի կրթութեան եւ առանց Աստուածաբանական դաստիարակութեան, ինքն իրեն լիագործած է զգում Աստուածաշունչը թարգմանել եւ իր թարգմանածից էլ քարոզել: Իր քարոզութիւններից քաջալերուած նա կազմակերպում է Սուրբ Գրքի սերտողութեան մի դասարան Փիտսբըրգում 1870-1875 թ.թ.: Բասըլը եւ իր գործակիցները չհամաձայնուելով Գալստականների դիրքի եւ նրանց վարդապետութեան սկզբունքներին՝ իրենց յարաբերութիւնը խզում են նրանց հետ: 1872թ. պարոն Չարլզ Թէյզ Բասըլը իր անունին աւելացնում է Վերապատուելի Հովիւ (Փաստոր) տիտղոսը: Նա քարոզում է պերնախօս հոնտորութեամբ ու ժողովրդին արգելում է եկեղեցին գնալ փրկութեան համար: Նա քարոզում է, որ դժոխք ասուածը ցնորական մտայնութիւն է

անհիմն երեւակայութիւն է: Այսպիսով նա ուրանում է քրիստոնէական հաւատքի հիմնական վարդապետութիւնները իր հոգին ազատելու համար դատապարտութիւնից: 1879թ. Բասըլը հրատարակում է «Դիտարան» ամսաթերթը 6000 տպաքանակով, որ հիմա միլիոնների է բարձրացել: Շուտով գրքեր եւ յօդուածներ են լոյս տեսնում «Փաստոր» Բասըլից: Ամէն անգամ, որ մի յօդուած է թերթի մէջ տպւում, նա իր դէմքի շփեղ նկարին եւ փշոտ մօրուքին երկար ժամանակ նայում է ինքն իրենից հիացած: Հաստատուած իրողութիւն է, որ Զարլըզ Բասըլը աննկարագիր, մոլորուած ու մոլորեցնող մարդ է եղել իր կեանքի ամբողջ ընթացքին: Ճանաչուած է որպէս խաչագող, ստախօս եւ կնամոյ: Վերոյիշեալ ածականները հաստատուում են պատմական հետեւեալ դէպքերով:

Բասըլը աշխատում է իր մօտ կուտակուած մեծ քանակութեամբ ցորենը ծախել կրօնը միջոց գործածելով: Ուստի 1911թ. նա հրապարակ է հանում «հրաշագործ Ցորենի» վաճառումը: Իր փարպիկ գովասանքներով մի կիլօ ցորենը ծախում է 6 տոլար, հաւաստիացնելով, որ այդ ցորենը իր մէջ պարունակում է մի հրաշքի գաղտնիք, որ աշխարհը իր նմանը տակաւին չէր տեսել: Այս կեղծիքի համար նա դատարան է յանձնուում եւ դատարանում խոստովանում է, որ իր ծախած ցորենը ոչ մի առաւելութիւն չունի շուկայի մէջ ծախուած հասարակ ցորենից: Դատարանը նրան տուգանում է 100.000 տոլար:

1912ին Վերապատուելի Զ. Բոս Օնթարիոյի Հըմլըթըն քաղաքի Մկրտչական եկեղեցու հովիւը մի թերթիկ է հրատարակում, որի մէջ երեւան է բերում Փաստոր Բասըլի վերաբերեալ որոշ դառը նշմարտութիւններ: Զարլըզ Թ. Բասըլը վերոյիշեալ հովիւը դատարան է յանձնում իր հասցէին վատահամբաւ գրութիւն

հրատարակած լինելու յանցանքով: Մի տարի տեւող դատավարութեան վերջը Բասըլը դատապարտուում է իբր սուտ երդում անող: Երբ վերապատուելի հովիւի պաշտպան փաստաբանը դատարանի մէջ Բասըլից հարցնում է «Թէ արդեօ՞ք յունարէն գիտէք». - «Անշուշտ» - պատասխանում է Բասըլը: Փաստաբանը նրան տալիս է մի յունարէն Աւետարան եւ պահանջում է, որ վրայի գրերը զանազանի, նա ապշելով նայում է գրքին եւ խոստովանում է, որ ինքը բնաւ յունարէն չի ուսանել իր կեանքի մէջ: Վերջ ի վերջոյ փաստաբանի հարցումների տեղատարափի տակ Բասըլը տեղի է տալիս եւ խոստովանում է, որ ինքը բնաւ չի ձեռնադրուել ոչ մի եպիսկոպոսի եւ ոչ էլ որեւէ կրօնական հաստատութեան կողմից: Այս պէտքը պատմական փաստաթղթերում մինչեւ այսօր մնում է Ամերիկայի դատարանի տոմարի մէջ:

1913թ. Տիկին Բասըլը զանգատուում է դատարան եւ ամուսնալուծում խնդրում՝ իր ամուսնու անբարոյական վարմունքի համար: Դատարանը ազատ է արձակում Տիկինը եւ դատապարտում է Բասըլին:

«Վան Բէլլըն» «Աղանդների Քառսը» գրքի հեղինակը այդ գրքի մէջ հետաքրքիր ակնարկութիւն է անում Բասըլի փամբորդութեան մասին դէպի Ճապոնիա եւ Զինաստան: Ճամբորդութեան վերադարձին Նիւ Եորքում մի համագումարի ընթացքին ուրանում է այդ երկրներում գործող, երկար տարիներ ջանք, փրտիւք, գոհողութիւն եւ դրամ թափող քրիստոնեայ միսիոներների գոյութիւնն ու գործունէութիւնը: Նա հպարտութիւնով ձայնասփռում է թէ առաջին անգամ ինքն էր տարել Աւետարանը այդ հեթանոս երկրները, եւ թէ ինչ մեծ հիացմունքով ընդունելութիւն էր գտել իր պատգամը այդ խաւար երկրների մէջ: Ահա այս գրապարտութեան վրայ կրօնական

իշխանութիւնների առաջնորդները, որ քաղաքի աւետարանիչներ էին ուղարկել Ճապոնիա եւ Չինաստան, Բասըլին դատարան եւն յանձնում: Ներկայացուցիչների տեղեկութիւնները կարդացուելուց յետոյ Բասըլը ըստ սովորութեան ամօթից գետին նայելով խոստովանում է, որ ինքը բնաւ յարաբերութեան մէջ իսկ չէր եղել այդ երկրներում գտնուող որեւէ կրօնական կազմակերպութեան հետ: Հաստատում է, որ նա միայն նաւով շատ հաճելի ծովային պտոյտ է կատարել:

Բասըլի համար ասում է, որ աղանդների մէջ ամենաշատ մամուլը գործածող մէկն է եղել, գրել է 7 մեծադիր հատորներ «Սուրբ Գրոց Սերտողութիւններ» խորագրով, որից ծախուել է 13.000.000 օրինակ որը կոկիկ մի գումար շահ է ապահովել գրողի համար: Բասըլը հրապարակով քարոզում էր, որ աւելի լաւ կը լինի, որ մարդիկ Սուրբ Գրքի փոխարէն կարդան իր գրած գրքերը:

Բասըլը քարոզում էր թէ Եհովա է Աստըծոյ երկնային հարազատ անունը, որ քրիստոնեաները միտումնաւորապէս սխալ են մեկնաբանում: Թէ կրօնը մի ժխոր ու աղմուկ է, որ ներշնչուած է սատանայից եւ քաջալերուած եկեղեցիների կողմից: Թէ Յիսուս մի ստեղծուած էակ է, ուստի պէտք չէ որ նա պաշտուի: «Նա մեռած է եւ մեռած յաւիտեան»:

Չարըզ Թէյզ Բասըլ՝ արհեստով փերեզակ, կոչումով սուտանուն մարգարէ, կեղծիքով վերապատուելի հովիւ, իր մահկանացուն կնքում է 31 Հոկտեմբեր 1916 թուականին գնացփի մէջ, երբ մի բանախօսութիւնից տուն էր վերադառնում: Բասըլի բնաբաններից մէկը սա էր որ յաճախ կրկնում էր թէ «միլիոնաւոր մարդիկ, որ ապրում են հիմա, բնաւ մահ չպիտի մաշակեն», ինքն էլ նրանց մէջ լինելով անշուշտ: Սակայն ինքը այդ մեծաշնորհից զրկուելով մահով փակում է աչքերը: Նա իր հետեւից թողում է մեծաքանակ հարստութիւն, որ չկարողացաւ իր հետ տանել:

ՌԱՖԻԿ ԱՂԱՍԵԱՆ

ԱՂԹԱՄԱՐԵԱՆ ՆՇԵՆԻՆ ԿԸ ԾԱՂԿԻ ՎԵՀԱՐԱՆԻ ԲԱԿՈՒՄ

Խրիմեան Հայրիկ անունը իր մնայուն տեղն ունի հայ մեծանունների աստղաբոյլում: Լուսաւորչական գործունէութեամբ է նա զբաղուել թէ հասարակական-քաղաքական, մշակոյթով, գրականութեամբ, թէ՛ հոգեւոր, հասնելով Հայ Առաքելական եկեղեցու բարձրագոյն՝ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Աթոռին, նա ամբողջ էութեամբ ծառայել է մայր ժողովրդին, պայքարել յանուն նրա վառ ապագայի: Եւ ապրում է Խրիմեան Հայրիկը իր ժողովրդի յիշողութեան մէջ ու կ'ապրի

դարեր, քանզի այն գործը, որին նա նուիրուեց, յիշաւի սուրբ էր: Նրա անունը երիցս թանկ ու հարազատ է վան-վասպուրականցիների համար: Եւ դա բնական է: Չէ որ նրան ծնել ու սնել է Վանայ հողը ... եւ այսօր Հայաստանում գործող հայրենակցական միութիւնը, որն իր շուրջն է համախմբել վասպուրականցիների, նրանց ժառանգներին, Խրիմեան Հայրիկի անունը դարձրել է իր յիւրովի նշանաբանը: Միութեան ամենամեայ աւանդական առաջին միջոցառումը